

УДК 346.61:64

Литвин О.Ю.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень
Полтавської державної аграрної академії***Дорогань-Писаренко Л.О.***кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень
Полтавської державної аграрної академії***Чіп Л.О.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень
Полтавської державної аграрної академії*

ЗБІЛЬШЕННЯ ТАРИФІВ НА ПОСЛУГИ З УТРИМАННЯ БУДИНКІВ: НАГАЛЬНА ПОТРЕБА ЧИ ГРА МОНОПОЛІСТІВ?

AUGMENTATION OF TARIFFS FOR HOUSEHOLD SERVICES: A GENERALLY NEED OR MONOPOLISTS' GAMES?

АНОТАЦІЯ

Розглянуто питання встановлення тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Здійснено аналіз досліджень, присвячених названій темі. Акцентовано увагу на тому, що підняття тарифів справді необхідне й актуальне, бо жодне підприємство будь-якої форми власності в ринкових умовах не повинне працювати у збиток. Проте рівень підняття тарифів (одразу у 5–10 разів) викликає багато питань, відповіді на які повинні надати фахівці відповідних контролюючих служб. Наголошено на необхідності широкого інформування населення під час прийняття таких рішень.

Ключові слова: тариф, квартира, будинок, прибудинкова територія.

АННОТАЦИЯ

Рассматриваются вопросы установления тарифов на услуги по содержанию домов, сооружений и придомовых территорий. Сделан анализ исследований, посвященных названной теме. Акцентируется внимание на том, что поднятие тарифов действительно необходимо и актуально, так как предприятие любой формы собственности в рыночных условиях не должно работать в убыток. Однако уровень поднятия тарифов (сразу в 5–10 раз) вызывает много вопросов, ответы на которые должны предоставить специалисты соответствующих контрольных служб. Указано на необходимость широкого информирования населения при принятии таких решений.

Ключевые слова: тариф, квартира, дом, придомовая территория.

ANNOTATION

The issue of setting tariffs for maintenance of buildings, structures and adjoining territories is considered. The analysis of researches devoted to the given theme was carried out. The emphasis is placed on the fact that augmentation of tariffs is really necessary and relevant, because no enterprise of any form of ownership should not work at a loss in market conditions. However the level of augmentation of tariffs (at once in 5–10 times) raises many questions, answers to which should be provided by specialists of the relevant control services. The necessity of wide informing of the population in making such decisions is stressed.

Keywords: tariff, apartment, house, adjoining territory.

Постановка проблеми. Проблема збільшення комунальних тарифів є однією з найгостріших у нашому суспільстві. Це стосується всіх областей та регіонів України, особливо великих міст та обласних центрів. Так, нещодавно у Полтаві

колективне підприємство «ЖЕО № 2» розмістило на стінах житлових будинків оголошення, в якому йдеться про зміну тарифу з утримання будинків та прибудинкових територій. В оголошеннях указали на причини таких планів, попередили, що зауваження та пропозиції слід направити за адресою підприємства. Це викликало масу запитань з боку мешканців. Давно назріла необхідність більш детально розібратися в зазначеному питанні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження, присвячені названій темі, є. Проте переважно це матеріали місцевих журналістів, що висвітлюють питання комунальної сфери: [1], [2], [3], [4], [5].

Відсутній глибокий комплексний аналіз вітчизняними науковцями і висвітлення в фахових економічних журналах причин збільшення комунальних тарифів та можливостей щодо пом'якшення наслідків цього процесу для населення.

Постановка завдання. Мета статті – аналіз необхідності та об'єктивності збільшення комунальних тарифів на прикладі м. Полтава.

Для досягнення поставленої мети використані принципи системного аналізу економічних процесів. Для побудови логіки та структури роботи застосовувалися методи структурно-логічного та причинно-наслідкового аналізу. Методи комплексного та системного підходу застосовувалися для формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спробуємо розібратися в ситуації на прикладі обласного центру Центральної України – м. Полтави. У Полтаві планують у середньому підвищити квартплату в 2,3 разу – до 5,6 грн. за квадратний метр.

В КП «ЖЕО № 2» повідомили про нові пропонувані мінімальні та максимальні розміри: «До цього середній тариф із березня 2008 року

становив 0,74 грн. В середньому тариф підвищиться в 2,3 рази. Мінімальний розмір – 0,88 грн, максимальний – 5,6 грн. Коливання в тарифі залежать від багатьох факторів, таких як кількість послуг, мешканців, розмір прибудинкової території, інженерне обладнання, підкачка води, наявність підвалу тощо. Після усіх пропозицій та доповнень управління ЖКГ відправляє проект до Антимонопольного комітету на погодження. Вже після цієї процедури проект винесуть на розгляд виконавчого комітету Полтавської міськради» [1].

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 1 червня 2011 року № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» спеціалісти житлово-експлуатаційного підприємства розрахували тарифи на послуги окремо за кожним будинком залежно від запланованих кількісних показників послуг, що будуть надаватися для забезпечення належного санітарно-гігієнічного, протипожежного, технічного стану будинків і споруд та прибудинкових територій з урахуванням переліку та періодичності послуг.

Для наочності комунальники відправили список будинків із зазначенням тарифів у газету «Полтавський вісник», у № 3 (1488) якої за 2018 р. цей список оприлюднили [6].

Спробуємо проаналізувати обґрунтованість причин зміни тарифу.

Зростання основних складників тарифу за період із 1 березня 2008 р. до 1 січня 2018 р.:

1. Мінімальна заробітна плата зросла у 8,1 разу (у розрахунках чинного тарифу мінімальна заробітна плата становить 460 грн., законодавством встановлена мінімальна заробітна плата станом на 1 січня 2018 р. 3723 грн.) [1].

Справді, чинні тарифи на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, встановлені рішенням виконавчого комітету Полтавської міської ради від 20.02.2008 р. № 50 «Про встановлення тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій», діють із 01.03.2008 р. та дотепер не переглядалися. З моменту встановлення чинних тарифів у державі відбулися суттєві зміни у сфері оплати праці та оподаткування: 1 січня 2017 р. набрав чинності Закон України від 06.12.2016 р. № 1774-УІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», яким, серед іншого, внесені зміни до Кодексу законів про працю України та Закону України «Про оплату праці». Зокрема, змінами, внесеними до ЗУ «Про оплату праці», передбачено, що розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати, рівень якої з 01.01.2018 р. становить 3723 грн.

2. Вартість електроенергії зросла в 6,94 разу (в розрахунках чинного тарифу вартість кВт/год становить 0,203 грн., станом на 1 січня 2018 р. встановлена вартість кВт/год 1,408 грн) [1].

Це також об'єктивна реальність, яку необхідно враховувати.

3. Вартість енергоносіїв та матеріалів зросла в 4 рази [1].

Таким чином, зважаючи на значний ріст вартості трудових, матеріальних ресурсів та енергоносіїв чинний тариф на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій не покриває витрат, які має підприємство під час надання послуг, тому фінансовим результатом від основної діяльності підприємства протягом останнього року є збиток (за 9 місяців 2017 р. збиток становить 1 млн 691 тис. грн. [2]).

4. Заради об'єктивності необхідно зазначити, що тарифи на обслуговування будинків у м. Полтаві, де створені об'єднання власників багатоквартирних будинків, вже чотири-п'ять років є 1,70–2 грн за квадратний метр (тобто в 2–2,5 разу більше, ніж ЖЕО).

5. Після аналізу розміру квартплати у 2017 р. Управління житлово-комунального господарства Полтавського виконкому дійшло такого висновку: «У зв'язку з неповним відшкодуванням витрат на послуги з утримання будинків та прибудинкових територій через поступове підвищення цін на енергоносії, витратні матеріали, розміру мінімальної заробітної плати тощо виникає необхідність приведення витрат з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій до економічно обґрунтованого рівня та прийняття нових тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій відповідно до чинного законодавства» [2].

Тому заява ЖЕО про необхідність підняття тарифів є обґрунтованою. «Враховуючи об'єктивні фактори, які не залежать від підприємства, з метою забезпечення стабільної роботи комунального підприємства та якісного виконання послуг виникла необхідність зміни чинних тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Адже тільки за відповідності тарифів економічно обґрунтованим витратам (ч. 7 ст. 31 ЗУ «Про житлово-комунальні послуги») можливе якісне та своєчасне надання житлових послуг у повному обсязі, зокрема виконання запланованих робіт із поточного ремонту внутрішньо-будинкових мереж житлових будинків для їх безпечної експлуатації та проживання в них мешканців міста» [6].

Пропонується таке збільшення складників тарифу:

- послуги КП «ЖЕО № 2» Полтавської міської ради (обслуговування будинків, споруд, прибудинкових територій) – в 2,3 разу;
- послуги КАТП-1628 (вивіз твердих побутових відходів) – у 5 разів;
- послуги КП «Ремліфт» (ремонт і обслуговування ліфтів) – у 10 разів;
- послуги з освітлення місць загального користування – в 4,5 разу.

Підвищення тарифів вже пробували ввести восени 2013 р. Але після протестів громадськості, мітингів, штурму міськвиконкому у вересні 2013 р. скасували рішення виконкому про підвищення розміру тарифу на обслуговування будинків. До речі, заяви комунальників про багаторічні збитки через занижені тарифи не відповідають дійсності. За 9 місяців 2015 р. прибуток ЖЕО 2 становив 1 млн 549 тис. грн, за 9 місяців 2016 р. – 1 млн 884 тис. грн. [2]. Лише у 2017 р. були отримані збитки.

У своїй заяві про наміри підняти тарифи ЖЕО 2 зазначає: «Зауваження та пропозиції споживачів приймаються протягом 8 днів з моменту оприлюднення за адресою КП «ЖЕО №2» Полтавської міської ради» (далі вказується адреса й номер кімнати). В епоху сучасних технологій, мабуть, доцільно було б зазначити й електронні засоби зв'язку та телефони і подовжити термін, якщо представники зазначеної організації справді хочуть отримати зауваження та пропозиції.

Висновки. Питання підняття тарифів справді необхідне й актуальне, бо жодне підприємство будь-якої форми власності в ринкових умовах не повинне працювати у збиток. Проте рівень підняття тарифів (одразу у 5–10 разів) викликає багато питань, відповіді на які повинно дати не населення як споживач послуг (звісно, пересічні громадяни будуть проти) і не журналісти, а фахівці відповідних контролюючих служб. І хоча представники комунальних служб зазначають, що «розрахунки проектів нових тарифів виконані з дотриманням вимог Порядку формування тарифів, затвердженого Постановою КМУ від 01.06.2011 р. № 869. Тарифи визначені за кожним будинком залежно від запланованого обсягу, періодичності робіт та технічних характеристик будинку» [6], проте є певні сумніви.

Незважаючи на зрозумілий негатив від стрімкого підняття комунальних тарифів і чергового удару по й так украй зубожілому населенню України та подальшого зростання інфляції, є й певний невеликий позитив. Встановлення запропонованих тарифів надасть змогу:

- 1) забезпечити належну якість та своєчасність надання послуг;
- 2) своєчасно виплачувати заробітну плату працівникам підприємства;
- 3) своєчасно та в повному обсязі проводити розрахунки з підрядними підприємствами за виконані роботи та надані послуги;
- 4) забезпечити прибуткову роботу підприємства, що дасть змогу спрямувати кошти на його технічне переоснащення;
- 5) зняти фінансове навантаження з місцевого бюджету шляхом відмови від надання фінансової підтримки підприємству.

Позитивними є й нові підходи щодо прозорості структури тарифів. Структура тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій:

1. Прибирання прибудинкової території.
2. Вивезення побутових відходів (твердих та великогабаритних відходів).
3. Технічне обслуговування ліфтів.
4. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем холодного водопостачання, водовідведення та зливової каналізації.
5. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем централізованого опалення.
6. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем гарячого водопостачання.
7. Дератизація.
8. Дезінсекція.
9. Обслуговування димовентиляційних каналів.
10. Поточний ремонт внутрішньобудинкових систем холодного водопостачання, водовідведення та зливової каналізації.
11. Поточний ремонт внутрішньобудинкових систем централізованого опалення.
12. Поточний ремонт внутрішньобудинкових систем гарячого водопостачання.
13. Освітлення місць загального користування.
14. Енергопостачання ліфтів.
15. Технічне обслуговування та поточний ремонт мереж електропостачання.

Тепер кожен платник повинен знати, за що він платить, і вимагати послуги належної якості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пругло Я. Нові тарифи на утримання будинків в Полтаві: від 80 копійок до 5,6 гривень за метр квадратний. / Ян Пругло // Електронне інтернет-видання «Полтавщина». URL: <http://poltava.to/news/45736/>
2. Пругло Я. У Полтаві «перезріла» необхідність прийняти нові тарифи на послуги з утримання будинків-звіт управління ЖКГ. / Ян Пругло // Електронне інтернет-видання «Полтавщина». URL: <http://poltava.to/news/45205/>
3. Климончук О. Комунальна мафія потягнулася до власності громадян шляхом ухвалення Житлового кодексу / Оксана Климончук // Вечірня Полтава. 2011. – № 26. С. 7.
4. Брусенський О. ОСББ у Полтаві: міфи й реальність / Олександр Брусенський // Вечірня Полтава. 2011. № 24. С. 2.
5. Василь Р. Будуть оновлені ОСББ – і вони прийдуть на зміну ГЖЕД / Роберт Василь // Полтавський Вісник. 2010. № 32. С. 5.
6. Повідомлення про намір зміни тарифу на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що надаються КП «ЖЕО № 2» Полтавської міської ради // Полтавський Вісник. 2018. № 3. С. 9–10.